

NIEUWE CATASTROFALE OVERSTROMINGEN

Moed van Mozambiquanen hard op de proef gesteld

MAPUTO – Een jaar geleden teisterden twee cyclonen Mozambique en lieten er een spoor van dood en vernieling na. De rampzalige overstromingen die hierop volgden kostten aan 800 mensen het leven. Meer dan een half miljoen Mozambiquanen moesten naar veiliger oorden vluchten. Tienduizenden huizen werden vernield of zwaar beschadigd. Belangrijke infrastructuur, de oogsten en grote delen van de veestapel werden weggespoeld. Aanvankelijk liet de internationale hulp op zich wachten, maar mondde uiteindelijk toch uit in een prachtige solidariteitsbeweging voor de getroffen bevolking. De legendarische moed van de Mozambiquanen deed de rest. De voorbije zes maanden rezen nieuwe dorpen en stadswijken als paddenstoelen uit de grond. Honderden kilometer wegen en spoorlijnen werden hersteld, scholen en gezondheidscentra werden heropgebouwd, waterputten gegraven, velden ingezaaid.

Maar de vernielingen die zo'n ramp heeft veroorzaakt veegt niemand weg op twaalf maanden. Het landschap en de harten van de mensen zitten nog behoorlijk onder

zijn aangericht. Nochtans ontbreekt het de Mozambiquanen niet aan moed. Maar het is moeilijk om te blijven vechten als in het zuiden van het land na drie maanden droogte het regenseizoen weer begint. Heftige stortbuien verzuipen de schrale maïskolven, die de zon niet heeft kunnen verschroeien. En inmiddels treden in het centrum van het land de Zambezi en de Pungué weer massaal buiten hun oevers. Honderdduizenden mensen slaan weer op de vlucht voor het watergeweld. Tientallen anderen sterven de verdrinkingsdood.

Onbarmhartige hemel

In Mozambique is de hemel onbarmhartig en onvoorspelbaar. Maar de Mozambiquanen houden van hun land. Ze hebben trouwens niet echt een andere keuze. Zij troosten zich met de gedachte dat de wereld nog nooit perfect is geweest en dat het geluk hen op een dag wel zal toelachen. Armoede is hun lot, maar ze hebben niettemin redenen om te blijven glimlachen. Zeker als ze zien

foto's: Johann Paquet

de littekens. De overstromingen hadden tal van ondergrondse meren gevormd. Dat water komt nu aan de oppervlakte in de lager gelegen gebieden. Terzelfdertijd klampen sommige Mozambiquanen zich aan de heuvels vast om een schrale oogst uit de aarde te halen, waarmee ze kunnen overleven. Maar het is lang niet genoeg om de verliezen goed te maken die door de watersnood

wat er in andere Afrikaanse landen gebeurt die een stuk rijker zijn. Ze moeten maar even kijken naar Congo, Angola of Sierra Leone. De diamantrijkdom heeft er voor eens stroom van bloed gezorgd. De Mozambiquanen prijzen zich dan gelukkig dat ze niet over dergelijke rijkdommen beschikken: geen diamanten, geen kobalt, geen wit of zwart goud. Wat niet wil zeggen dat zij geen troe-

ven hebben. Mozambique gaat prat op één van de grootste stuwdammen ter wereld. De vroegere koloniale heerser, Portugal, blijft weliswaar eigenaar van deze dam en Zuid-Afrika is de grootste klant. In Mozambique zijn er trouwens onlangs twee rijke aardgasaders ontdekt. Grote broer Zuid-Afrika zal zich wel haasten om ze voor eigen gebruik te gaan exploiteren. Het land is fier op zijn 3000 km kust met enkele internationale havens, waarmee de burens hun fortuin maken. En dan zijn er de prachtige zandstranden, die jaarlijks vollopen met Zuid-Afrikaanse zonnekloppers. Er is ook een nieuwe aluminiumfabriek, zo groot als een hele stad. Het bauxiet, de grondstof, moet helemaal uit Australië worden ingevoerd en het eindproduct wordt integraal uitgevoerd naar de Verenigde Staten.

En leeggebloed land

Na eeuwen kolonisatie, twee decennia bevrijdingsstrijd en een destabiliserende oorlog die nooit echt zijn naam heeft willen noemen, is Mozambique leeggebloed. Het herstel vergt veel tijd. En toch is het land op de goede weg. Maar telkens als de Mozambiquanen hun ontwikkelingsritme wat willen versnellen of blijk geven van te veel zin voor initiatief en autonomie staan de wereldgendarmen van het Internationaal Monetair Fonds en de Wereldbank wel klaar om in te grijpen. Telkens opnieuw herinneren zij eraan dat de ultraliberale ideologie haar wetten heeft, waar niet aan te tornen valt. Onafhankelijkheid ten opzichte van het globale en unipolaire rijk van het multinationaal kapitaal is niet meer van deze tijd. De 'verzorgingsstaat' heeft afgedaan. De staat is niet meer dan een ziekenboeg, waar de wonden die het ultraliberale vrijemarktsysteem heeft veroorzaakt, kunnen worden verzorgd. Ze voorkomen is niet nodig...

Wederopbouw

Hoe staat het inmiddels met de wederopbouwprogramma's van Oxfam-Solidariteit, die op de vrijgevege steun hebben kunnen rekenen van de Belgische bevolking en de regering? Het gaat om twee grote actieprogramma's. Een eerste programma wil de getroffen plattelandsbevolking in 23 districten opnieuw bevoorraden met zaaigoed, gereedschap en runderen. Zaaigoed en landbouwgereedschap werden op tijd verdeeld voor de volgende oogst. De levering van de runderen liep wat vertraging op. In een land dat op het einde van de oorlog in 1992 slechts over een paar duizend stuks vee meer beschikte

en waar de belangrijkste veeteeltgebieden het zwaarst werden getroffen door de overstromingen van februari 2000, was het een hele klus om 400 runderen bijeen te brengen in een recordtijd. In de drie centraal gelegen provincies werd dit werk voltooid in januari en februari van dit jaar. Voor de zuidelijke provincies moest er vee worden ingevoerd uit Zuid-Afrika, waar een mond-en-klauwepidemie heel wat ravage heeft aangericht. De grens tussen beide landen werd een tijd gesloten. De levering liep daardoor maanden vertraging op. Uiteindelijk zijn de runderen toch aangekomen in Mozambique, waar ze eerst in quarantaine werden geplaatst. Het vee zal worden verdeeld in maart en april. Deze operatie wordt op voorbeeldige wijze uitgevoerd door de UNAC (Nationale Unie van Mozambiquaanse boeren), een partner van Oxfam-Solidariteit, die over een netwerk van lidorganisaties beschikt in de zes zwaarst getroffen provincies van het land.

Heropbouw van huizen en scholen

Het tweede programma bestaat uit de heropbouw van een 500-tal huizen, twee scholen en centra voor beroepsopleiding, een gezondheidscentrum en twee waterputten. AMDU (Mozambiquaanse Vereniging voor Stedelijke Ontwikkeling), een andere partner van Oxfam-Solidariteit is de drijvende kracht achter deze projecten, die in twee verschillende districten zijn gesitueerd, 800 km van elkaar verwijderd: een plattelandsdistrict in de provincie Inhambane en een woonwijk in de hoofdstad Maputo. In februari was de plattelandsschool klaar en werd ze overgedragen aan de plaatselijke bevolking. Het centrum voor beroepsopleiding was in aanbouw en al het materiaal voor de woningbouw was ter plaatse aangekomen. De werken werden helaas erg gehinderd door de zware regenval van de laatste maanden. In Maputo leverde het stadsbestuur zeer laat de bouwvergunningen af, waardoor de start van de werkzaamheden moest worden uitgesteld. Dat belette geenszins om vanaf november 2000 ter plekke een hele reeks culturele en maatschappelijke evenementen te organiseren samen met jongerengroepen (muziek, theater, dans, sport) en met de vrouwenbeweging (voornamelijk opleidingsprogramma's om de vrouwen te helpen bij het verwerven van een eigen inkomen, de gemeenschapsgeest te versterken en het leefmilieu beter te beschermen).

Johann Paquet

(*) *Johann Paquet is de vertegenwoordiger van Oxfam-Solidariteit in de Mozambiquaanse hoofdstad Maputo.*